

**Plan för utbildningar på
INTRODUKTIONSPROGRAM**

Förord

Utbildningen på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska följa en plan för utbildning som beslutas av huvudmannen. Det här stödmaterialet riktar sig till huvudmannen för introduktionsprogram och har som syfte att underlätta och stimulera arbetet med att utforma en sådan plan.

Skolverket har regeringens uppdrag att stödja huvudmän och rektorer i utvecklingen av introduktionsprogrammen. I arbetet med framtagandet av detta material har Skolverket haft möten med ett antal fokusgrupper som har utgjorts av rektorer och lärare som är engagerade i att utveckla introduktionsprogrammen. Med anledning av ändringar och förtydliganden i skollagen och gymnasieförordningen har detta stödmaterial reviderats.

Det är Skolverkets förhoppning att det här stödmaterialet ska fungera som en god hjälp i arbetet med att utveckla planer för utbildningarna på introduktionsprogrammen.

Publikationen är uppdaterad efter senaste lagändringar för gymnasieskolans introduktionsprogram. Publikationen har i denna uppdatering fått större fokus på språkintröduktion som är det största introduktionsprogrammet.

Stockholm mars 2020

Kjell Hedwall
Avdelningschef

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF
från Skolverkets webbplats: [skolverket.se/
publikationer](https://skolverket.se/publikationer)

ISBN: 978-91-7559-352-4

Grafisk form: AB Typoform

Skolverket, Stockholm 2020

Innehåll

Huvudmannens plan för utbildningen	6
Programinriktat val	9
EXEMPEL 1	13
EXEMPEL 2	15
Yrkesintroduktion	17
EXEMPEL 1	22
EXEMPEL 2	24
Individuellt alternativ	26
EXEMPEL 1	31
EXEMPEL 2	33
Språkintroduktion	35
EXEMPEL 1	42
EXEMPEL 2	44

Huvudmannens plan för utbildningen

Introduktionsprogrammen har ingen nationell fastställd struktur och längd. Informationen i gymnasieförordningen om vad utbildningarna ska och får innehålla är kortfattad och översiktlig. Det är i stället huvudmannen som både har ansvaret och stora möjligheter att utforma utbildningarna utifrån lokala förutsättningar och efter analys av elevernas behov.

Det är huvudmannen som ansvarar för att besluta om en plan för utbildning på introduktionsprogrammen. I planen beskriver huvudmannen den eller de utbildningar inom de olika introduktionsprogrammen som man erbjuder. Med hjälp av planen tydliggör huvudmannen målsättningen och viljeinriktningen för utbildningen på de olika introduktionsprogrammen genom att ange syfte, huvudsakligt innehåll och längd.¹

En tydlig plan ger goda förutsättningar för uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. På så vis kan introduktionsprogrammen ingå i skolans systematiska kvalitetsarbete.

För skolorna är planen för utbildningen en viktig förutsättning, och den blir en utgångspunkt när skolan tillsammans med eleven ska upprätta en individuell studieplan. En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den plan för utbildningen som gällde när utbildningen inleddes och elevens individuella studieplan. Om eleven har medgett att planen ändras, har eleven rätt att fullfölja utbildningen enligt den ändrade planen.²

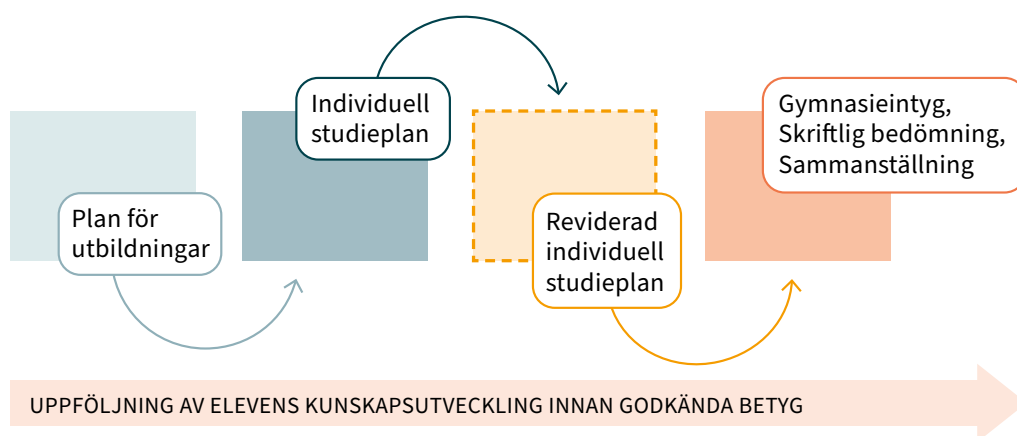
Vid flytt till en annan kommun har eleven rätt att fullfölja utbildningen på ett påbörjat introduktionsprogram eller på ett annat introduktionsprogram hos den nya hemkommunen enligt den nya kommunala huvudmannens utbildningsplan och en ny individuell studieplan.³

Vid behov ska elevens individuella studieplan revideras, så att den alltid är aktuell.⁴

När eleven sedan lämnar ett introduktionsprogram är det lätt att med utgångspunkt från den aktuella individuella studieplanen utfärda ett gymnasieintyg för eleven. I de fall eleven avslutar eller avbryter ett introduktionsprogram utan att ha nått målen enligt den individuella studieplanen ska eleven ha dokumentation i form av en skriftlig bedömning eller en sammanställning.⁵

-
1. 17 kap. 7 § skollagen (2010:800)
 2. 17 kap. 15 § skollagen
 3. 17 kap. 15 § skollagen
 4. 2.6 kap. läroplan för gymnasieskolan
 5. 8 kap. 20–22 §§ gymnasieförordningen

Denna procedur kan illustreras i följande bild:

En bra plan för utbildning visar hur grundskolan och gymnasieskolan samverkar och klargör skillnaderna mellan de olika introduktionsprogrammen. Vidare anger en bra plan möjliga övergångar från ett introduktionsprogram till ett annat introduktionsprogram, till nationella program eller till den kommunala vuxenutbildningen.

Övergångar

Genom samverkan och rutiner kan elever ges en trygg övergång mellan och inom olika skolformer. Skolor ska samverka med varandra och för att stödja elevernas utveckling och lärande. Det handlar bland annat om att utbyta erfarenheter och information inför övergångar mellan grundskola och introduktionsprogram, mellan introduktionsprogram och nationellt gymnasieprogram och mellan introduktionsprogram och vid ansökan och antagning till vuxenutbildning.

Skolan är skyldig att överlämna sådana uppgifter som behövs för att underlätta övergången för eleven. Vilka uppgifter som är relevanta att överlämna är i hög grad beroende av elevens studiesituation och av när i tid övergången sker. Skyldigheten gäller när en elev byter skolenhet eller skolform. Det är elevens behov som ska styra om skolan ska göra en överlämning. Elevens behov bör också styra vilka uppgifter som överlämnas till den nya skolenheten.⁶

Mentorskap

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.⁷

Eftersom elever i den kursutformade gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ofta har många olika undervisande lärare kan en mentor, med hänsyn till sitt helhetsperspektiv på elevens studiesituation, ha bättre förutsättningar att upptäcka sådana ”andra svårigheter” tidigt. Det kan också vara så att mentorn upptäcker att en elev har behov av stöd överlag men får stöd endast i vissa kurser där stödbehovet upptäckts, trots att behovet finns även i andra kurser.⁸

6. 3 kap. 12 j § skollagen

7. 15 kap. 19 a § skollagen

8. Prop. 2017/18:183, s. 46–52

Mentorn ska löpande följa elevens utveckling och skyndsamt reagera om eleven behöver stöd eller uppvisar tecken som kan indikera att eleven är på väg att distansera sig från skolan och studierna. Mentorns uppgift ska inte vara att på egen hand hantera dessa frågor. I stället ska mentorn fungera som en samordnare så att insatser av andra kompetenser på skolan, t.ex. rektorn eller elevhälsan, snabbt ska kunna kopplas in när det behövs.⁹

Stöd i form av extra anpassningar

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.¹⁰

Hur stödmaterialen kan användas

En plan för utbildningen kan göra det tydligt och lätt för elever och deras vårdnadshavare att förstå vilka introduktionsprogram som erbjuds, skillnader mellan dessa och hur de är utformade. Utöver det inledande kapitlet utgörs stödmaterialen av fyra olika kapitel, ett för varje introduktionsprogram. I varje kapitel finns en beskrivning av introduktionsprogrammet med avseende på bland annat behörighet, syfte, utbildningens inriktning, struktur, upplägg och innehåll. Dessa beskrivningar anger tydligt vad som är reglerat i bestämmelser och vad som är möjligt för huvudmannen att välja. Det sistnämnda har underrubriken ”Val”. Syftet med stödmaterialen är att göra det tydligt för huvudmannen vilka olika val som denne har möjlighet att göra i arbetet med att skapa en plan för utbildning på sina introduktionsprogram.

Vid varje valsituation finns två eller flera alternativ. Det ska understrykas att huvudmannen naturligtvis kan finna ytterligare alternativ. Idén med stödmaterialen är just att göra det tydligt för huvudmannen vilka val som denne har möjlighet att göra och att det finns många alternativ.

I anslutning till varje kapitel finns det två exempel på hur en plan för utbildning kan vara utformad. Även här ska understrykas att detta är exempel, som visar hur man kan tänka. En huvudman kan knappast kopiera dessa exempel rakt av, utan denne måste utgå från den lokala situationen.

Det kan vara lämpligt att årligen revidera planen för utbildningen. På så vis blir planen ett levande dokument i arbetet med att både utforma och utveckla introduktionsprogrammen.

9. SOU 2016:77, s. 690

10. 3 kap. 5 § skollagen

Programinriktat val

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds programinriktat val. Erbjudandet ska avse utbildningar som är inriktade mot ett allsidigt urval av de nationella program som kommunen anordnar eller erbjuder genom samverkansavtal.¹¹

Behörighet

Programinriktat val riktar sig till ungdomar som inte har alla de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program, men från grundskolan har godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk och

- i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller
- i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen.¹²

Syftet

Syftet med programinriktat val är att eleverna ska få en utbildning som är inriktad mot ett nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet.¹³

Utbildningens inriktning

Utbildningen på programinriktat val ska vara inriktad mot ett nationellt program. Huvudmannen kan erbjuda flera inriktningar mot olika nationella program. I planen kan huvudmannen ange vilka inriktningar som erbjuds. Exempel:

VAL 1 Utbildningens inriktning.

ALTERNATIV 1 Utbildningen är inriktad mot x – programmet.

ALTERNATIV 2 Utbildningen är inriktad mot y – programmet.

Struktur och upplägg

Utbildningen får utformas för en grupp eller för enskild elev.¹⁴ Om utbildningen utformas för en grupp elever ska den inrättas i förväg och göras sökbar. I de fall utbildningen utformas för enskild elev behöver den inte utformas i förväg.¹⁵

En huvudman kan följaktligen utforma utbildningen både för en grupp elever och för en enskild elev. En huvudman kan till exempel erbjuda programinriktat val som utformats för en grupp elever mot ett urval av nationella program men utforma utbildningen för en enskild elev mot andra nationella program.¹⁶

11. 17 kap. 16 § skollagen

12. 17 kap. 10 § skollagen

13. 17 kap. 3 § skollagen

14. 17 kap. 4 § skollagen

15. Prop. 2017/18:183, s. 108

16. Prop. 2017/18:183, s. 109

Planen kan gärna innehålla upplysningar om hur skolan arbetar med mentorer, studiehandledare, elevhälsan, den individuella studieplanen och dess uppföljning, vilken roll studie och yrkesvägledare har samt en beskrivning av utbildningens övergripande struktur och upplägg. Exempel:

VAL 2 Elever som läser programmet bildar en egen klass eller läser integrerat med elever på ett nationellt program.

ALTERNATIV 1 Elever som går programmet bildar en egen klass. Eleverna läser grundskoleämnena och gymnasiekurser tillsammans. Följande gymnasiekurser från ett visst nationellt program läser eleverna: ...

ALTERNATIV 2 Elever som går programmet läser integrerat med elever som går ett nationellt program. Eleverna läser grundskoleämnena i egen grupp och alla gymnasiekurser tillsammans med elever i nationellt program.

Innehåll

Programinriktat val ska innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program. Utbildningen ska också innehålla de kurser som ingår i det nationella program som utbildningen är inriktad mot.¹⁷

Det kan vara lämpligt att i planen för utbildningen beskriva när eleven ska läsa de grundskoleämnena som eleven måste läsa för att bli behörig till ett nationellt program. Vidare är det lämpligt att planen för utbildningen beskriver när eleven, i den mån som eleven har godkända betyg i ämnena matematik eller engelska från grundskolan, ska läsa de gymnasiegemensamma ämnena matematik eller engelska. Exempel:

VAL 3 Schemaläggning av de grundskoleämnena som eleven måste läsa för att bli behörig till nationellt program.

ALTERNATIV 1 De grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program schemaläggs och organiseras på ett sådant sätt att eleven senast vid läsårets slut når behörighet till nationellt program.

ALTERNATIV 2 De grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program schemaläggs och organiseras på ett sådant sätt att eleven senast vid början på andra läsåret når behörighet till nationellt program.

VAL 4 Schemaläggning av ämnena matematik och engelska.

ALTERNATIV 1 En elev som inte har godkänt betyg i matematik eller engelska från grundskolan deltar i undervisningen i detta ämne tillsammans med de elever som går programinriktat val. Dessutom deltar eleven i gymnasieutbildningens motsvarande kurs (matematik eller engelska) tillsammans med elever som går det nationella programmet.

ALTERNATIV 2 En elev som inte har godkänt betyg i matematik eller engelska från grundskolan deltar i undervisningen i detta ämne tillsammans med de elever som går programinriktat val. När eleven har nått behörighet till ett nationellt program

17. 6 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039)

och i samband med att den individuella studieplanen revideras bestäms hur undervisningen i gymnasieutbildningens motsvarande kurs (matematik eller engelska) ska organiseras. Detta ska ske utifrån elevens förutsättningar.

Utbildningen på programinriktat val ska också innehålla arbetsplatsförlagt lärande om utbildningen är inriktad mot ett yrkesprogram. Arbetsplatsförlagt lärande behöver dock inte förekomma i den omfattning som anges för nationella program.¹⁸

I planen för utbildningen kan huvudmannen ange vilka veckor som det arbetsplatsförlagda lärandet äger rum. Exempel:

VAL 5 Eleverna som läser mot ett yrkesprogram ska ha arbetsplatsförlagt lärande.

ALTERNATIV 1 Under läsåret äger det arbetsplatsförlagda lärandet rum under veckorna ...

Längd

Skollagen reglerar inte längden på utbildningen på programinriktat val. Istället är det elevens mål med utbildningen och huvudmannens plan för utbildning som är centrala i planeringen av både innehåll och längd.

Utgångspunkten är dock att det ska vara möjligt för eleven att bli behörig inom högst ett år med de givna förkunskapskraven och med hjälp av det särskilda stödet varje elev har rätt att få. En betydande andel av eleverna förväntas också kunna bli behöriga till ett yrkesprogram och klara av sin gymnasieutbildning inom tre år.¹⁹ Vissa elever kan emellertid behöva läsa under en längre tid än ett år.²⁰

Uppföljning av elevens utbildning

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan där bland annat elevens mål med utbildningen ska finnas formulerat.²¹ Det är skolans ansvar att varje elev som har avslutat ett introduktionsprogram har en plan för, och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller att eleven är redo att etablera sig på arbetsmarknaden.²² Den individuella studieplanen ska följas upp och revideras vid behov. Detta är särskilt viktigt för elever som går gymnasieskolans introduktionsprogram då dessa program saknar egna examensmål.

En betydande andel av eleverna som antas på programinriktat val förväntas kunna bli behöriga till ett nationellt program och klara av sin gymnasieutbildning inom tre år.²³ Huvudmannen bör därför ha en uttalad förväntan på eleven och plan för att följa upp elevens utbildning beroende på hur elevens studier utvecklas. I detta arbete har elevens mentor en central roll. Exempel:

VAL 6 Förväntan på eleven.

ALTERNATIV 1 Eleven förväntas bli godkänd i de grundskoleämnen som behövs för att kunna antas till ett nationellt program under det första läsåret.

18. 6 kap. 4 § gymnasieförordningen

19. Prop. 2009/10:165, s. 435

20. Prop. 2009/10:165, s. 437

21. 17 kap. 7 § skollagen samt 1 kap 7 § gymnasieförordningen.

22. Läroplanen för gymnasieskolan

23. Prop. 2009/10:165, s. 435

ALTERNATIV 2 Eleven förväntas bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program senast då andra läsåret börjar.

VAL 7 Om eleven inte når utbildningens mål.

ALTERNATIV 1 Om eleven efter den planerade tiden inte har uppnått utbildningens mål att bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program, genomförs ett uppföljande samtal med eleven och dennes vårdnadshavare om möjliga orsaker. Samtalet syftar till att komma fram till om eleven ska föreslås söka till programmet yrkesintroduktion eller till individuellt alternativ.

Platsen för utbildningen

Det är möjligt att skriva in i planen var utbildningens skolförlagda och arbetsplatsförlagda delar äger rum. Exempel:

VAL 8 Platsen för utbildningen.

ALTERNATIV 1 Utbildningen förläggs till gymnasieskolan ... och arbetsplatsen ...

Programinriktat val

EXEMPEL 1

Behörighet

Programinriktat val är öppet för ungdomar som inte har alla de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program, men som har godkända betyg från grundskolan i svenska eller svenska som andraspråk och

- i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller
- i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen.

Syftet

Syftet med programinriktat val är att eleverna ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet.

Utbildningens inriktning

Utbildningen är inriktad mot följande yrkesprogram; vård och omsorgsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet samt handels- och administrationsprogrammet.

Utbildningen är inriktad mot följande högskoleförberedande program; samhällsvetenskapliga programmet, estetiska programmet, ekonomiprogrammet och teknikprogrammet.

Programmet erbjuds för en grupp elever, utformas i förväg och är sökbart.

Struktur och upplägg

Eleven läser de grundskoleämnena som hon eller han saknar betyg i, och som hon eller han behöver för att kunna antas till programmet tillsammans med alla andra elever som går programinriktat val.

Eleven läser samtliga gymnasiekurser tillsammans med alla andra elever som går programinriktat val.

Innehåll

De grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program schemaläggs och organiseras på ett sådant sätt att eleven senast vid läsårets slut blir behörig till ett nationellt program.

Under läsåret äger det arbetsplatsförlagda lärandet för elever som läser mot ett yrkesprogram rum under veckorna 45 och 46 samt 14 och 15.

Längd

Utgångspunkten är att det ska vara möjligt för eleven att med hjälp av stöd bli behörig till ett nationellt program inom ett år.

Uppföljning av elevens utbildning

Eleven förväntas bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till programmet under det första läsåret.

Mentor följer kontinuerligt elevens skolsituation och signalerar eventuella behov utifrån elevens individuella studieplan. Om eleven inte har uppnått utbildningens mål att bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program efter den planerade tiden, genomförs ett uppföljande samtal med eleven och dennes vårdnadshavare om möjliga orsaker. Samtalet syftar till att komma fram till om eleven ska föreslås söka till annat introduktionsprogram eller vara kvar på samma program. Detta sker i slutet på det första läsåret. Om eleven ska vara kvar på samma program görs en ny individuell studieplan, där det framgår när eleven förväntas bli godkänd i de grundskoleämnena som saknas.

Platsen för utbildningen

Utbildningen förläggs till gymnasieskolan A och arbetsplatsen B i X kommun.

Programinriktat val

EXEMPEL 2

Behörighet

Programinriktat val är öppet för ungdomar som inte har alla de godkända betyg som krävs för att bli behörig till ett nationellt program, men som har godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk från grundskolan och

- i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller
- i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen.

Syftet

Syftet med programinriktat val är att eleverna ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet.

Utbildningens inriktning

Utbildningen är inriktad mot följande yrkesprogram; bygg- och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, industritekniska programmet, naturbruksprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. För dessa inriktningar är utbildningen utformad för en grupp elever och är därmed sökbar.

Utbildningen är inriktad mot följande högskoleförberedande program; teknikprogrammet, estetiska programmet, ekonomiprogrammet samt naturvetenskapliga programmet. För dessa inriktningar är utbildningen utformad för enskild elev och tillsammans gör lärare, studie- och yrkesvägledare och elev en bedömning om förutsättningar finns för att eleven klarar av det som förväntas på utbildningen.

Struktur och upplägg

Eleven läser de grundskoleämnena som hon eller han saknar betyg i, och som behövs för att kunna antas till ett nationellt program. Eleven läser ämnena tillsammans med alla andra elever som går programinriktat val.

Eleven läser samtliga gymnasiekurser och gymnasiegemensamma ämnen, utom engelska och matematik. Eleven läser de här kurserna integrerat tillsammans med de elever som går det nationella program som utbildningen är inriktad mot.

De elever som har godkänt betyg i engelska eller matematik från grundskolan läser detta ämne integrerat tillsammans med de elever som går det nationella program som utbildningen är inriktad mot.

De elever som inte har godkänt betyg i engelska eller matematik från grundskolan deltar i undervisningen i detta ämne tillsammans med andra elever som går programinriktat val. När eleven har nått behörighet till ett nationellt program bestämmer man, i samband med att den individuella studieplanen revideras, hur undervisningen i detta ämne ska organiseras. Det ska ske utifrån elevens förutsättningar.

Innehåll

De grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program schemaläggs och organiseras på ett sådant sätt att eleven senast vid läsårets slut blir behörig till ett nationellt yrkesprogram.

Eleven läser alla gymnasiekurser tillsammans med elever som går motsvarande nationellt program. Det innebär att elever som läser ett yrkesprogram har arbetsplatsförlagt lärande under samma perioder som dessa elever.

Längd

Utgångspunkten är att det ska vara möjligt för eleven att med hjälp av stöd bli behörig till ett nationellt program inom ett år.

Uppföljning av elevens utbildning

Så snart som eleven blir godkänd i de grundskoleämnena som hon eller han behöver för att antas till ett nationellt program ska eleven gå över till det programmet. Eleven förväntas bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program senast då andra läsåret börjar. Mentor följer kontinuerligt elevens skolsituation och signalerar eventuella behov utifrån elevens individuella studieplan.

Om eleven efter den planerade tiden inte har uppnått utbildningens mål att bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program, genomförs ett uppföljande samtal med eleven och dennes vårdnadshavare om möjliga orsaker. Samtalet syftar till att komma fram till om eleven ska föreslås söka till introduktionsprogrammet yrkesintroduktion eller individuellt alternativ.

Platsen för utbildningen

De elever som är inriktade mot högskoleförberedande program läser på gymnasieskola A.

De elever som är inriktade mot naturbruksprogrammet går på gymnasieskolan B och har arbetsplatsförlagt lärande på arbetsplatsen D, medan de elever som är inriktade mot bygg och anläggningsprogrammet, fordons och transportprogrammet, industritekniska programmet eller vård och omsorgs programmet går på gymnasieskolan C och har arbetsplatsförlagt lärande på arbetsplatserna E, F, G och H.

Yrkesintroduktion

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds yrkesintroduktion.²⁴

Behörighet

Yrkesintroduktion står öppet för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för att vara behöriga till ett yrkesprogram. Men om huvudmannen för utbildningen finner att det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram tas emot till yrkesintroduktion. Hemkommunen ansvarar för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion (...).²⁵

Syftet

Syftet med yrkesintroduktion är att eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som gör det möjligt för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.²⁶

Före utbildningsstart

För att nå en hög grad av individualisering och utforma utbildningen utifrån den enskilde elevens förutsättningar och behov kan det vara lämpligt att huvudmannens plan för utbildning innehåller information om på vilket sätt skolan ska ha kontakt med presumtiva elever före utbildningens start.

Planeringen av elevens utbildning ska utgå från elevens mål med utbildningen enligt elevens individuella studieplan.

Arbetslivets behov

Det är möjligt för skolhuvudmännen att erbjuda yrkesinriktad utbildning inom yrkesintroduktion på ett flexibelt sätt för att möta elevernas behov och önskemål och även möta det behov av utbildningar med olika längd som finns lokalt på arbetsmarknaden.²⁷ Ett sådant behov på arbetsmarknaden skulle till exempel kunna identifieras av det lokala programrådet.²⁸ Innehållet i yrkesintroduktion kan således utgå från det lokala arbetslivets behov. Det förutsätter att huvudmannen har analyserat och har en god kunskap om detta behov. Exempel:

VAL 1 Huvudmannen kan basera innehållet i yrkesintroduktion på det lokala arbetslivets behov.

ALTERNATIV 1 Huvudmannen organiserar yrkesintroduktion genom att analysera det lokala arbetslivets behov. Analysen är grundad på ...

ALTERNATIV 2 Huvudmannen organiserar yrkesintroduktion utan att basera innehållet på det lokala arbetslivets behov.

24. 17 kap. 16 § skollagen.

25. 17 kap. 16 § skollagen.

26. 17 kap. 3 § skollagen.

27. Prop. 2009/10:165, s. 441

28. Prop. 2009/10:165, s. 442

Utbildningens inriktning

Inriktningen på yrkesintroduktion är inte reglerat i några bestämmelser. Det innebär att inriktningen antingen helt kan rymmas inom ett yrkesprogram eller att inriktningen är mot ett yrkesområde som inte finns inom ett visst yrkesprogram.

VAL 2 Inriktningen på yrkesintroduktion.

ALTERNATIV 1 Utbildningen är inriktat mot följande nationella yrkesprogram: ...

ALTERNATIV 2 Utbildningen är inte tydligt inriktat mot ett visst yrkesprogram utan är i stället inriktat mot följande yrkesområde: ...

Struktur och upplägg

Yrkesintroduktion får utformas för en grupp elever eller för en enskild elev.²⁹

Huvudmannen kan exempelvis utforma ett paket med kurser för att skapa tydliga och sökbara studievägar med yrkesinriktning för eleverna.³⁰ Det finns nationella yrkespaket framtagna av Skolverket i dialog med branschen. Dessa är möjliga för huvudman att erbjuda inom såväl vuxenutbildningen som inom ramen för introduktionsprogrammen där yrkesintroduktion är ett lämpligt program.³¹

VAL 3 Utbildningen kan organiseras så att den utformas för en enskild elev eller för en grupp elever.

ALTERNATIV 1 Utbildningen utformas för en enskild elev vilket gör det möjligt att låta utbildningen vara individuellt utformad och anpassad för individen.

ALTERNATIV 2 Utbildningen utformas för en grupp av elever vilket gör det möjligt att göra utbildningen sökbar.

ALTERNATIV 3 Utbildningen utformas dels för enskild elev, vilket gör det möjligt att låta utbildningen vara individuellt utformad och anpassad för individen och dels utformas den för en grupp av elever, vilket gör det möjligt att göra utbildningen sökbar.

Utbildningen kan organiseras så att eleverna bildar en egen klass eller så att de läser integrerat med elever på ett nationellt program.

VAL 4 Elever som läser programmet bildar en egen klass eller läser integrerat med elever på ett nationellt program.

ALTERNATIV 1 Elever som läser programmet bildar en egen klass.

ALTERNATIV 2 Elever som går programmet läser integrerat med elever som går ett nationellt program.

Det är lämpligt att planen innehåller en beskrivning av utbildningens övergripande struktur och upplägg.

29. 17 kap. 4 § skollagen

30. Prop. 2009/10:165, s. 440

31. <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/nationella-yrkespaket-for-introduktionsprogram>

VAL 5 Utbildningens övergripande struktur och upplägg.

ALTERNATIV 1 Utbildningens upplägg liknar i huvudsak strukturen på yrkesprogrammet ...

ALTERNATIV 2 Utbildningens övergripande struktur är ”etappindelad utbildning”. Detta upplägg beskrivs kortfattat och tydligt.

ALTERNATIV 3 Utbildningens övergripande struktur är ”ämnesstudier och lärande på arbetsplats”. Detta upplägg beskrivs kortfattat och tydligt.

ALTERNATIV 4 Utbildningens övergripande struktur är ”introduktion med efterföljande yrkesutbildning”. Detta upplägg beskrivs kortfattat och tydligt.

ALTERNATIV 5 Utbildningens övergripande struktur är ”specifik yrkesutbildning”. Detta upplägg beskrivs kortfattat och tydligt.

ALTERNATIV 6 Utbildningen har ett annat upplägg. Detta upplägg beskrivs kortfattat och tydligt.

Innehåll

Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning.

Utbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande eller praktik.

Hela utbildningen får förläggas till en skola om huvudmannen bedömer att detta uppenbart bäst gynnar eleven.

Yrkesintroduktion får också innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.³² Exempel:

VAL 6 Val av innehåll: hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning.

ALTERNATIV 1 Utbildningen innehåller följande hela eller delar av kurser i karaktärsämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram: ...

ALTERNATIV 2 Utbildningen innehåller följande hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram: ...

ALTERNATIV 3 Utbildningen innehåller följande yrkesinriktade utbildning som inte finns i gymnasieskolans karaktärsämnen: ...

32. 6 kap. 5 § gymnasieförordningen

Utbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. Exempel:

VAL 7 Omfattningen av utbildningens arbetsplatsförlagda lärande eller praktik.

ALTERNATIV 1 Det arbetsplatsförlagda lärandet genomförs följande veckor: ...

ALTERNATIV 2 Praktik genomförs följande veckor: ...

Yrkesintroduktion får också innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i. Exempel:

VAL 8 Omfattningen av grundskoleämnen i utbildningen.

ALTERNATIV 1 Utbildningen erbjuder eleven möjlighet att läsa följande grundskoleämnen: ...

Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen. Exempel:

VAL 9 Omfattningen av insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling.

ALTERNATIV 1 Utbildningen erbjuder följande insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling: ...

Längd

Skollagen reglerar inte längden på utbildningen på yrkesintroduktion. Istället är det elevens mål med utbildningen och huvudmannens plan för utbildning som är centrala i planeringen av både innehåll och längd.

Detta gör det möjligt för huvudmännen att erbjuda utbildningen på ett flexibelt sätt för att möta elevernas behov och önskemål, och även möta det behov av utbildningar med olika längd som finns lokalt på arbetsmarknaden.³³

Andraspråksutveckling i svenska och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

För att även nyanlända elever ska ha rimliga förutsättningar att kunna tillgodogöra sig utbildningen på yrkesintroduktion är det möjligt att låta huvudmannens plan för utbildning innehålla förslag på nivåer i svenska språket, från nybörjare till avancerad nivå, som behövs för de olika inriktningarna.

För bedömning av elevers andraspråkutveckling kan Skolverkets *Bygga svenska – ett bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling* med fördel användas. Materialet beskriver andraspråksutveckling från nybörjarnivå till avancerad nivå. Materialet ger också förslag på hur ämneslärare i sin undervisning kan stötta elever på de olika nivåerna.

33. *Modeller för yrkesintroduktion av varierande längd*, Skolverket 2016 samt <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/nationella-yrkespaket-for-introduktionsprogram>

Exempel på andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling kan vara extra anpassningar och studiehandledning på modersmål. Exempel:

VAL 10 Plan för utbildning innehåller förslag på nivåer i svenska språket och en beskrivning av hur skolan arbetar med andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling.

ALTERNATIV 1 Plan för utbildning ger förslag på nivåer i svenska språket som gäller för olika inriktningar på yrkesintroduktion och hur skolan arbetar med studiehandledning på modersmål. Ett exempel på en sådan beskrivning skulle kunna vara att eleven förslagsvis har nått steg 2 i muntlig och skriftlig förmåga enligt Skolverkets bedömningsmaterial Bygga svenska.

ALTERNATIV 2 Planen innehåller inga förslag på nivåer i svenska språket. Rutiner för kartläggning av elevers kunskaper i olika ämnen samt rutiner för samverkan mellan ämneslärare och studiehandledare på modersmål finns.

Uppföljning av elevens utbildning

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan där bland annat elevens mål med utbildningen ska finnas formulerat.³⁴ Det är skolans ansvar att varje elev som har avslutat ett introduktionsprogram har en plan för, och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller att eleven är redo att etablera sig på arbetsmarknaden.³⁵ Den individuella studieplanen ska följs upp och revideras vid behov. Detta är särskilt viktigt för elever som går gymnasieskolans introduktionsprogram då dessa program saknar egna examensmål.

Huvudmannen bör därför ha en uttalad förväntan på eleven och en plan för att följa upp dennes utbildning beroende på hur studierna utvecklas. I detta arbete har elevens mentor en central roll. Exempel:

VAL 11 Plan för att följa upp elevens utbildning.

ALTERNATIV 1 Huvudmannen har en systematisk plan att följa upp elevernas utbildning på yrkesintroduktion.

ALTERNATIV 2 Annat alternativ.

Platsen för utbildningen

Planen bör innehålla upplysningen var utbildningen fysiskt förläggs. Exempel:

VAL 12 Platsen för utbildningen.

ALTERNATIV 1 Utbildningen förläggs till gymnasieskolan C.

34. 17 kap. 7 § skollagen samt 1 kap 7 § gymnasieförordningen

35. Läroplanen för gymnasieskolan

Yrkesintroduktion

EXEMPEL 1

Behörighet

Yrkesintroduktion står öppen för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram. Om det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram tas emot på yrkesintroduktion. Elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan kan erbjudas yrkesintroduktion.

Syftet

Syftet med yrkesintroduktion är att eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Arbetslivets behov

Skolan har aktiva lokala programråd på samtliga yrkesprogram. De lokala programråden redovisar årligen det lokala arbetslivets behov av kompetens. Det redovisade kompetensbehovet är ett viktigt underlag vid skolans utvecklingssamtal med eleven då den individuella studieplanen fastställs.

Inriktning

Yrkesintroduktion är individuellt utformad och har ämnesmässiga inriktningar mot bygg och anläggning, barn och fritid, fordon och transport, hantverk eller vård och omsorg.

Struktur och upplägg

Yrkesintroduktion utformas för varje enskild elev.

I början på utbildningen har eleven tillsammans med vårdnadshavare ett utvecklingssamtal. Då fastställs elevens individuella studieplan. Den beskriver bland annat elevens mål med sin utbildning. Efter en månad äger ett uppföljande utvecklingssamtal rum. Vid detta samtal revideras elevens individuella studieplan vid behov. Varje påföljande månad därefter har eleven ett möte med sin mentor för att tala om studieplanen. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

Grundat på elevens inriktning och mål med sin utbildning bestäms därefter hur utbildningen ska läggas upp. Den grundläggande strukturen är ämnesstudier i programgemensamma ämnen med inriktning mot barn och fritid, bygg och anläggning, fordon och transport, hantverk eller vård och omsorg. I dessa ämnesstudier läser eleven tillsammans med elever som går motsvarande kurs på ett nationellt program. Det innebär även arbetsplatsförlagt lärande i de fall då detta ingår i kursen.

Utbildningens innehåll

Utbildningen innehåller hela eller delar av kurser i karaktärsämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, hantverksprogrammet eller vård- och omsorgsprogrammet.

Arbetsplatsförlagt lärande ingår i samma utsträckning som det förekommer i kursen när den genomförs av elever på ett nationellt program.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet att läsa alla grundskoleämnen som eleven inte är godkänd i.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet att läsa alla gymnasiegemensamma ämnen.

Andraspråksutveckling i svenska och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

För att vara behörig till olika yrkesinriktningar förväntas eleven ha grundläggande kunskaper i svenska språket motsvarande steg 2 i muntlig och/eller skriftlig förmåga enligt Skolverkets bedömningsmaterial Bygga svenska. Observera att elevernas förmågor att tala, lyssna, läsa och skriva, kan behöva vara på olika språkliga nivåer, från nybörjarnivå till avancerad nivå, beroende på yrkesinriktning. Elevens språkutveckling följs upp och dokumenteras med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd Bygga svenska.

Skolan erbjuder studiehandledning på modersmål om eleven behöver det.

Uppföljning av elevens utbildning

Huvudmannen har en systematisk plan att följa upp elevernas utbildning mot elevens utbildningsmål i elevens individuella studieplan. Huvudmannen bör ha en uttalad förväntan på eleven och en plan för att följa upp dennes utbildning beroende på hur studierna utvecklas. I detta arbete har elevens mentor en central roll.

Platsen för utbildningen

Yrkesintroduktion förläggs till gymnasieskolan D.

Yrkesintroduktion

EXEMPEL 2

Behörighet

Yrkesintroduktion är till för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram. Om det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram också gå på yrkesintroduktion. Elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan kan erbjudas yrkesintroduktion.

Syftet

Syftet med yrkesintroduktion är att eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som gör det möjligt för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Arbetslivets behov

Skolan har aktiva lokala programråd på samtliga yrkesprogram. De lokala programråden redovisar årligen det lokala arbetslivets behov av kompetens. Det redovisade kompetensbehovet är ett viktigt underlag i skolans arbete hur programmet läggs upp. Tillsammans med de lokala programråden har skolan valt ut nationella yrkespaket som skolan erbjuder eleverna inom ramen för yrkesintroduktion.

Inriktning

Utbildningen yrkesintroduktion är inriktad mot följande yrkesområden; industri, barn och fritid samt hotell och turism.

Struktur och upplägg

Utbildningen utformas för en grupp av elever och är därmed sökbar.

I början av utbildningen har eleven ett utvecklingssamtal. Då fastställs elevens individuella studieplan. Den omfattar bland annat elevens mål med sin utbildning, i det här fallet yrkesintroduktion inriktad mot något av de yrkesområden som erbjuds. Efter en månad äger ett uppföljande utvecklingssamtal rum. Vid detta samtal revideras vid behov elevens individuella studieplan. Varje påföljande månad har eleven ett möte med sin mentor för att tala om studieplanen. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

Elever som läser yrkesintroduktion läser karaktärsämnena tillsammans med eleverna på yrkesprogram inom valt yrkesområde.

Utbildningens innehåll

Utbildningen baseras på de kurser som finns i de nationellt framtagna yrkespaketen inom industriprogrammet, barn- och fritidsprogrammet samt hotell- och turismprogrammet. Dessa finns redovisade i en bilaga till plan för utbildningen.

Sex veckor av utbildningen är arbetsplatsförlagd.

Om eleven har behov och förutsättningar för det, ska den kunna läsa grundskoleämnena svenska, engelska och matematik. Det ska också vara möjligt att läsa alla gymnasiegemensamma ämnen om eleven har behov och förutsättningar för det.

Längd

Elevens mål med utbildningen och uppföljning av elevens utveckling mot dessa avgör hur lång tid eleven behöver för att kunna komma vidare i sin utbildning.

Andraspråksutveckling i svenska och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

En elev som behöver studiehandledning på sitt modersmål får det. Arbetet med studiehandledningen samverkas mellan ämneslärare – elev – och studiehandledare och följs upp.

Uppföljning av elevens utbildning

Huvudmannen har en systematisk plan att följa upp elevernas utbildning mot elevens utbildningsmål i elevens individuella studieplan. Huvudmannen bör ha en uttalad förväntan på eleven och en plan för att följa upp dennes utbildning beroende på hur studierna utvecklas. I detta arbete har elevens mentor en central roll.

Platsen för utbildningen

Utbildningen förläggs till gymnasieskolorna C och E.

Individuellt alternativ

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds plats på individuellt alternativ.³⁶

Behörighet

Individuellt alternativ står öppet för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram. Om huvudmannen för utbildningen finner att det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram tas emot på individuellt alternativ.³⁷ Hemkommunen ansvarar för att elever från grundsärskolan erbjuds individuellt alternativ (...).³⁸

Syftet

Syftet med individuellt alternativ är att eleverna ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller börja arbeta.³⁹

Individuellt alternativ bör präglas av en hög grad av individualisering och utformas utifrån den enskilde elevens förutsättningar och behov.⁴⁰

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.⁴¹ Den individuella studieplanen är viktig för att kunna planera och kontinuerligt följa upp elevens kunskapsutveckling. Det är i studieplanen som utbildningens innehåll ska konkretiseras och tydliggöras med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar.⁴²

Skolans mål är att varje elev utvecklar sin självkännet och förmåga till studieplanering samt att varje elev medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning utifrån sina samlade erfarenheter och kunskaper.⁴³

Dessa mål är särskilt angelägna på individuellt alternativ.

Före utbildningsstart

För att nå en hög grad av individualisering och utforma utbildningen utifrån den enskilde elevens förutsättningar och behov kan det vara lämpligt att huvudmannens plan för utbildning innehåller information om på vilket sätt skolan ska ha kontakt med presumtiva elever före utbildningens start.

Planeringen av elevens utbildning ska utgå från elevens mål med utbildningen enligt elevens individuella studieplan. Exempel:

VAL 1 Skolans kontakt med elever före utbildningsstart.

ALTERNATIV 1 Elever som i grundskolans årskurs 9 är intresserade av individuellt alternativ bjuds in till gymnasieskolan. Här träffar eleven all den personal som arbetar på utbildningen. Syftet med mötet är att tidigt skapa en trygg och bra relation till blivande elever och inleda ett samtal om elevens mål med sin gymnasie-

36. 17 kap. 16 § skollagen

37. 17 kap. 11 § skollagen

38. 17 kap. 16 § skollagen

39. 17 kap. 3 § skollagen

40. Prop. 2009/10:165, s. 444

41. 17 kap. 7 § skollagen

42. Prop. 2009/10:165, s. 445

43. Läroplan för gymnasieskolan

utbildning. Vid detta möte spelar skolans studie- och yrkesvägledning en särskilt viktig roll.

ALTERNATIV 2 Personalen som arbetar på utbildningen åker till alla de skolor som har elever som eventuellt kan vara intresserade av individuellt alternativ och träffar de berörda eleverna. Syftet med mötet är att tidigt skapa en trygghet och bra relation till den blivande eleven och inleda ett samtal om elevens mål med sin gymnasieutbildning. Vid detta möte spelar skolans studie- och yrkesvägledning en särskilt viktig roll.

ALTERNATIV 3 För elever som är intresserade av programmet följs följande rutin:

- Eleven, tillsammans med dess vårdnadshavare, fyller tillsammans med grundskolans studie- och yrkesvägledare gemensamt i en intresseanmälan. Intresseanmälan lämnas till rektorn för introduktionsprogrammen vid gymnasieskolan senast den 1 maj.
- Rektorn för introduktionsprogrammen vid gymnasieskolan, eller den person rektorn utser, samt studie- och yrkesvägledaren vid den berörda grundskolan träffar under maj eller juni samtliga elever som har gjort en intresseanmälan, tillsammans med deras vårdnadshavare.
- Rektorn samråder med personalen som arbetar på programmet individuellt alternativ om vilka elever som ska erbjudas plats på programmet.
- Rektorn fattar senast den 1 juli beslut om vilka elever som ska erbjudas plats på programmet och meddelar därefter eleven, dess vårdnadshavare och den berörda grundskolans studie- och yrkesvägledare.

ALTERNATIV 4 Annat alternativ.

Struktur och upplägg

Individuellt alternativ ska utformas för en enskild elev.⁴⁴ Även om individuellt alternativ ska utformas för en enskild elev, är det möjligt för skolhuvudmannen att organisera individuellt alternativ till exempel i form av enskild undervisning eller särskilda grupper där all undervisning sker.⁴⁵

Planen kan gärna innehålla upplysningar om hur skolan arbetar med mentorer, studiehandledare, elevhälsan, den individuella studieplanen och dess uppföljning samt vilken roll som studie och yrkesvägledare har samt en beskrivning av utbildningens övergripande struktur och upplägg. Exempel:

VAL 2 Elevens individuella studieplan, dess innehåll, hur ofta den kan revideras samt upplysning om elevens mentor.

ALTERNATIV 1 Eleven har en mentor under hela sin utbildningstid. Mentorn kallar eleven och dennes vårdnadshavare till utvecklingssamtal alldeles i början på utbildningen. Då upprättas elevens individuella studieplan. Varje månad därefter äger ett utvecklingssamtal rum, och den individuella studieplanen revideras vid behov. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

ALTERNATIV 2 Planen innehåller inga beskrivningar av hur arbetet med elevens individuella studieplan är organiserat.

44. 17 kap. 4 § skollagen

45. Prop. 2009/10:165, s. 445

VAL 3 Utbildningens övergripande struktur och upplägg.

ALTERNATIV 1 Utbildningens första vecka är skolförlagd. Då presenteras skolans erbjudande av utbildningens innehåll avseende grundskoleämnena, gymnasiegemensamma kurser, kurser i programgemensamma ämnen, praktik samt andra insatser som är gynnsamma för elevens utveckling. I slutet av denna vecka äger ett utvecklingssamtal rum med eleven, dennes vårdnadshavare och elevens mentor. Då identifieras elevens styrkor och intressen. Grundat på detta samtal bestäms elevens individuella studieplan. Den omfattar elevens mål med sin utbildning och dess innehåll, som kan vara både kort- och långsiktigt.

ALTERNATIV 2 Annat upplägg.

Innehåll

Individuellt alternativ ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven saknar godkända betyg i. Den får även innehålla hela eller delar av kurser i gymnasieämnena. Om eleven har förutsättningar för att läsa hela eller delar av kurser i gymnasieämnena ska utbildningen också innehålla sådana. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.⁴⁶ Exempel:

VAL 4 Kurser i programgemensamma ämnen.

ALTERNATIV 1 Skolan erbjuder kurser i programgemensamma ämnen som är hämtade från följande program: ...

VAL 5 Kurser i gymnasiegemensamma ämnen.

ALTERNATIV 1 Skolan erbjuder följande kurser i gymnasiegemensamma ämnen: ...

VAL 6 Grundskoleämnena.

ALTERNATIV 1 Skolan erbjuder möjlighet att studera följande grundskoleämnena: ...

VAL 7 Eventuella andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling.

ALTERNATIV 1 Skolan erbjuder följande insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling: ...

Längd

Skollagen reglerar inte längden på programmet individuellt alternativ. Istället är det elevens mål med utbildningen och huvudmannens plan för utbildning som är centrala i planeringen av både innehåll och längd.

46. 6 kap. 6 § gymnasieförordningen

Andraspråksutveckling i svenska och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

För att även nyanlända elever ska ha rimliga förutsättningar att kunna tillgodogöra sig utbildningen på individuellt alternativ är det möjligt att låta planen för utbildning innehålla förslag på språkliga nivåer i svenska språket och en beskrivning av hur skolan arbetar med studiehandledning på modersmål.⁴⁷ För bedömning av nyanlända elevers språkutveckling kan med fördel Skolverkets *Bygga svenska – ett bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling* användas. Materialet beskriver andraspråksutveckling från nybörjarnivå till avancerad nivå. Materialet ger också förslag på hur ämneslärare i sin undervisning kan stötta elever på de olika nivåerna. Exempel:

VAL 8 Planen innehåller rimliga krav på kunskaper i svenska, och en beskrivning av hur skolan arbetar med studiehandledning på modersmål.

ALTERNATIV 1 Planen beskriver hur skolan ska arbeta med att följa och stödja elevers andraspråksutveckling med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd *Bygga svenska*, och hur skolan arbetar med studiehandledning på modersmål.

ALTERNATIV 2 Planen beskriver inte hur skolan ska arbeta med att följa och stödja elevers andraspråksutveckling, eller hur skolan arbetar med studiehandledning på modersmål.

Uppföljning av elevens utbildning

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan där bland annat elevens mål med utbildningen ska finnas formulerat.⁴⁸ Det är skolans ansvar att varje elev som har avslutat ett introduktionsprogram har en plan för, och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller att eleven är redo att etablera sig på arbetsmarknaden.⁴⁹ Den individuella studieplanen ska följs upp och revideras vid behov. Detta är särskilt viktigt för elever som går gymnasieskolans introduktionsprogram då dessa program saknar egna examensmål.

Huvudmannen bör därför ha en uttalad förväntan på eleven och en plan för att följa upp dennes utbildning beroende på hur studierna utvecklas. I detta arbete har elevens mentor en central roll. Exempel:

VAL 9 Uppföljning av elevens utbildning.

ALTERNATIV 1 Mentor följer kontinuerligt elevens skolsituation och signalerar eventuella behov utifrån elevens individuella studieplan. Vid det individuella utvecklingssamtalet följs elevens utbildning upp. Stor tyngdvikt läggs vid varje samtal på elevens mål med sin utbildning. Det kan då bli aktuellt att eleven övergår till ett nationellt program eller till ett annat introduktionsprogram, programriktat val eller yrkesintroduktion.

ALTERNATIV 2 Annat alternativ.

47. 9 kap. 9 § gymnasieförordningen

48. 17 kap. 7 § skollagen samt 1 kap. 7 § gymnasieförordningen

49. Läroplanen för gymnasieskolan

Platsen för utbildningen

Planen bör innehålla information om var utbildningen fysiskt förläggs. Exempel:

VAL 10 Platsen för utbildningen.

ALTERNATIV 1 Utbildningen förläggs till gymnasieskolan F.

Individuellt alternativ

EXEMPEL 1

Behörighet

Individuellt alternativ står öppet för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för att vara behöriga till ett yrkesprogram. Men om det finns synnerliga skäl, får ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram läsa individuellt alternativ. Elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan kan erbjudas individuellt alternativ.

Syftet

Syftet med individuellt alternativ är att eleverna ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden.

Individuellt alternativ präglas av en hög grad av individualisering och utformas utifrån den enskilde elevens förutsättningar och behov.

Den individuella studieplanen är viktig för att kunna planera och kontinuerligt följa upp elevens kunskapsutveckling. Det är i studieplanen som utbildningens innehåll konkretiseras och tydliggörs med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar.

Före utbildningsstart

En elev som går i grundskolans årskurs 9 och är intresserad av individuellt alternativ bjuds in till gymnasieskolan. Här träffar eleven all den personal som arbetar på utbildningen. Syftet med mötet är att tidigt skapa en trygghet och bra relation till den blivande eleven och inleda ett samtal om elevens mål med sin gymnasieutbildning. Vid detta möte spelar skolans studie- och yrkesvägledning en särskilt viktig roll.

Struktur och upplägg

Under hela sin utbildningstid har eleven en mentor på skolan. Mentorn kallar eleven och dennes vårdnadshavare till utvecklingssamtal.

Utbildningens första vecka är skolförlagd. Då presenterar skolan vilket innehåll som finns att välja på när det gäller grundskoleämnen, gymnasiegemensamma kurser, yrkeskurser och praktik. I slutet av denna vecka äger ett utvecklingssamtal rum med eleven, dennes vårdnadshavare och elevens mentor. Då identifieras elevens styrkor och intressen. Grundat på detta samtal bestäms elevens individuella studieplan. Den omfattar bland annat elevens mål med sin utbildning.

Efter en månad äger ett uppföljande utvecklingssamtal rum. Vid detta samtal revideras elevens individuella studieplan vid behov.

Varje påföljande månad äger ytterligare uppföljande utvecklingssamtal rum, och elevens individuella studieplan revideras vid behov. Vid varje samtal ägnas särskild uppmärksamhet åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

Utbildningens innehåll

Innehållet i den enskilde elevens utbildning styrs av elevens mål med sin utbildning och dennes förutsättningar.

Skolan erbjuder följande valbara innehåll på programmet:

- Möjlighet att läsa de grundskoleämnena som eleven inte är godkänd i.
- Möjlighet att läsa en eller flera av gymnasiekurserna matematik 1a, 1b eller 1c, svenska 1 eller svenska som andraspråk 1 samt engelska 5.
- Möjlighet till praktik inom branschområdena vård och omsorg, industri, trädgård, fastighet eller fordon och bygg.
- Eventuell möjlighet till praktik även inom andra branscher än de ovan nämnda.
- Möjlighet att läsa hela eller delar av vissa yrkeskurser på yrkesprogrammen vård- och omsorgsprogrammet, industritekniska programmet, naturbruksprogrammet, fordons- och transportprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet samt bygg- och anläggningsprogrammet.

Längd

Elevens mål med utbildningen och uppföljning av elevens utveckling mot dessa avgör hur lång tid eleven behöver för att kunna komma vidare i sin utbildning.

Andraspråksutveckling i svenska och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

En elev som behöver studiehjälp på sitt modersmål får det. Arbetet med studiehjälp samverkar mellan ämneslärare – elev – och studiehjälpare och följs upp.

Elevens andraspråksutveckling följs upp och dokumenteras med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd *Bygga svenska*.

Utbildningens uppföljning

Mentor följer kontinuerligt elevens skolsituation och signalerar eventuella behov utifrån elevens individuella studieplan. Vid det individuella utvecklingssamtalet följs elevens utbildning upp. Stor uppmärksamhet riktas vid varje samtal på elevens mål med sin utbildning. Beroende på hur tydligt elevens mål är, kan det då bli aktuellt att eleven går över till ett annat introduktionsprogram: programinriktat val eller yrkesintroduktion.

Platsen för utbildningen

Utbildningen förläggs till gymnasieskolan G.

Individuellt alternativ

EXEMPEL 2

Behörighet

Individuellt alternativ står öppet för ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram. Om det finns synnerliga skäl, kan också ungdomar som uppfyller behörighetskraven för ett yrkesprogram tas emot på individuellt alternativ. Elever som tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan kan erbjudas individuellt alternativ.

Syftet

Syftet med individuellt alternativ är att elever ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden.

Individuellt alternativ präglas av en hög grad av individualisering och utformas utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov.

Den individuella studieplanen är ett viktigt redskap för att planera och kontinuerligt följa upp elevens kunskapsutveckling. Det är i studieplanen som utbildningens innehåll konkretiseras och tydliggörs med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar.

Före utbildningsstart

För elever som är intresserade av programmet följs följande rutin:

1. Eleven fyller i en intresseanmälan tillsammans med grundskolans studie- och yrkesvägledare och sin vårdnadshavare. Intresseanmälan lämnas till rektorn för introduktionsprogrammen vid gymnasieskolan senast den 1 maj.
2. Rektorn för introduktionsprogrammen vid gymnasieskolan, eller den som rektorn utser, samt studie- och yrkesvägledaren vid den berörda grundskola träffar under maj eller juni samtliga elever som har gjort en intresseanmälan, tillsammans med elevernas vårdnadshavare.
3. Rektorn samråder med personalen som arbetar på programmet individuellt alternativ om vilka elever som ska erbjudas plats på programmet.
4. Rektorn fattar senast den 1 juli beslut om vilka elever som ska erbjudas plats på programmet och meddelar därefter eleven, elevens vårdnadshavare och den berörda grundskolans studie- och yrkesvägledare.

Struktur och upplägg

Eleven har under hela sin utbildningstid en mentor på skolan. Mentorn kallar eleven och dennes vårdnadshavare till utvecklingssamtal.

Utbildningens första vecka är skolförlagd. Då presenterar skolan sitt erbjudande av innehåll på utbildningen: till exempel grundskoleämnena, gymnasiegemensamma kurser, yrkeskurser, praktik samt andra insatser som är gynnsamma för elevens utveckling. I slutet av denna vecka äger ett utvecklingssamtal rum med eleven, elevens vårdnadshavare och elevens mentor. Då identifieras elevens styrkor och intressen, och grundat på detta samtal bestäms elevens individuella studieplan. Den omfattar bland annat elevens mål med sin utbildning, som kan vara både kort och långsiktigt. Vid behov deltar även elevhälsan i att upprätta och följa upp de individuella studieplanerna.

Varje vecka har mentorn ett kort möte med eleven där den individuella studieplanen stäms av. Dessutom har eleven minst tre gånger per termin utvecklingssamtal med sin mentor. Vid varje samtal ägnas tid åt att tydliggöra elevens mål med sin utbildning.

Utbildningens innehåll

Vilket innehåll utbildningen ska ha styrs av den enskilde elevens mål med sin utbildning och förutsättningar.

Skolan erbjuder följande valbara innehåll på programmet:

- Möjlighet att läsa de grundskoleämnena som eleven inte är godkänd i.
- Möjlighet att läsa en eller flera av gymnasiekurserna matematik 1a, 1b eller 1c, svenska 1 eller svenska som andraspråk 1 samt engelska 5.
- Möjlighet till praktik inom branschområdena barn och fritid, el, energi, handel, administration, hantverk, hotell, turism eller restaurang och livs medel.
- Eventuell möjlighet till praktik även inom andra branscher än de ovan nämnda.
- Möjlighet att läsa hela eller delar av vissa yrkeskurser på yrkesprogrammen barn- och fritidsprogrammet, el- och energiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och turismprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet.
- Möjlighet till andra insatser som är gynnsamma för elevens utveckling som fysisk träning, grundläggande samhällsorientering, studiebesök samt strukturstöd.
- Praktik är en del i skolans studie- och yrkesvägledning. Den fungerar också som arbetsträning och är en introduktion till arbetsmarknaden. Vid behov görs en arbetsförmågebedömning av skolans arbetsterapeut.

Längd

Elevens mål med utbildningen och uppföljning av elevens utveckling mot dessa avgör hur lång tid eleven behöver för att kunna komma vidare i sin utbildning.

Andraspråksutveckling i svenska och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

Skolan erbjuder studiehandledning på olika språk.

Elevens andraspråksutveckling i svenska följs upp och dokumenteras med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd Bygga svenska.

Utbildningens uppföljning

Mentor följer kontinuerligt elevens skolsituation och signalerar eventuella behov utifrån elevens individuella studieplan. Vid det individuella utvecklingssamtalet följs elevens utbildning upp. Stor uppmärksamhet riktas vid varje samtal mot elevens mål med sin utbildning. Beroende på hur tydligt elevens mål är, kan det då bli aktuellt att eleven går över till ett annat introduktionsprogram: programinriktat val eller yrkesintroduktion.

Platsen för utbildningen

Utbildningen förläggs till gymnasieskolan H.

Språkintroduktion

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i hemkommunen erbjuds språkintroduktion.⁵⁰

Behörighet

Språkintroduktion står öppen för nyanlända ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram och som behöver en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket för att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Om det finns särskilda skäl får även andra elever gå språkintroduktion.⁵¹

Andra elever kan t ex vara elever från gymnasiesärskolan som ej är behöriga till ett yrkesprogram och har behov av en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, även om de inte är nyanlända.

Syftet

Syftet med språkintroduktion är att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilket gör det möjligt för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.⁵²

Före utbildningsstart

Nyanlända elever som börjar på språkintroduktion inom gymnasieskolans introduktionsprogram ska få sina kunskaper bedömda. Det innebär att elevens bakgrund, skolerfarenheter, språk- och ämneskunskaper och eventuella yrkeserfarenheter ska kartläggas. Bedömningen ska göras skyndsamt så att en individuell studieplan kan upprättas för eleven inom två månader från mottagandet. Resultatet av bedömningen ska ligga till grund för den individuella studieplanen.⁵³ Huvudmannen ska fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling i övriga ämnen, för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning.⁵⁴ Planeringen av elevens utbildning ska utgå från elevens mål med utbildningen enligt elevens individuella studieplan. Exempel:

VAL 1 Kartläggning av elevens bakgrund och kunskaper.

ALTERNATIV 1 Skolan kartlägger elevens bakgrund i följande avseenden med hjälp av skolverkets kartläggningsmaterial av nyanlända elevers kunskaper:⁵⁵

- Tidigare skolgång
- Modersmål/starkaste språk/starkaste skolspråk

⁵⁰. 17 kap. 16 § skollagen

⁵¹. 17 kap. 12 § skollagen

⁵². 17 kap. 3 § skollagen

⁵³. 17 kap. 14a skollagen

⁵⁴. 6 kap. 7 § gymnasieförordningen

⁵⁵. <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/bedomning-i-gymnasieskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-gymnasieskolan>

- Svenska (muntligt samt läs och skrivfärdigheter)⁵⁶
- Andra språk
- Tidigare ämneskunskaper
- Eventuell arbetserfarenhet
- Livserfarenhet
- Hälsa
- Annat

ALTERNATIV 2 Skolan gör annan kartläggning.

Struktur och upplägg

Språkintröduktion ska utformas för en enskild elev.⁵⁷ Tänk på att även om utbildningen ska utformas för enskild elev, får själva undervisningen ske i grupp.

Huvudmannens plan för utbildning kan gärna innehålla upplysningar om utbildningens övergripande struktur och upplägg. Det kan till exempel vara hur skolan arbetar med mentorer, studiehandledare på modersmål, elevhälsan, den individuella studieplanen och dess uppföljning samt hur man arbetar med studie- och yrkesvägledning. Exempel:

VAL 2 Struktur och upplägg.

ALTERNATIV 1 Språkintröduktion är en start för nyanlända ungdomar som behöver en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket. Elever som är på väg i språket enligt steg 2 Bygga svenska kan utifrån elevens förutsättningar och utbildningsmål gå direkt vidare till annat intröduktionsprogram.

Undervisningen utgår från läroplan för grundskola och gymnasium samt de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning enligt kartläggning. Extra anpassningar erbjuds.

ALTERNATIV 2 Språkintröduktion organiseras för att kunna möta elevgruppens olika utbildningsbehov enligt kartläggning och utbildningsmål.

VAL 3 Skolans arbete med mentorer.

ALTERNATIV 1 Alla elever har en mentor. Mentorn och eleven har regelbundet utvecklingssamtal kring elevens hela skolsituation. Vid vissa av dessa samtal deltar studie- och yrkesvägledaren. Mentor och elev följer upp om utbildningen leder mot elevens utbildningsmål, eller om den individuella studieplanen behöver revideras.

ALTERNATIV 2 Annat alternativ.

VAL 4 Skolans arbete med elevhälsan.

ALTERNATIV 1 Det finns rutiner för hur skolan arbetar för att främja både elevens hälsa och lärande.

ALTERNATIV 2 Annat alternativ.

56. Skolverkets bedömningsstöd *Bygga svenska*

57. 17 kap. 4 § skollagen

VAL 5 Skolans arbete med uppföljning av den individuella studieplanen.

ALTERNATIV 1 Det finns rutiner för hur skolan arbetar med uppföljning av elevernas kunskapsutveckling innan godkända betyg.

ALTERNATIV 2 Annat alternativ.

VAL 6 Skolans arbete med studie- och yrkesvägledning.

ALTERNATIV 1 Det finns rutiner för hur skolan arbetar med studie- och yrkesvägledning.

ALTERNATIV 2 Skolan arbetar med integrerad studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

VAL 7 Skolans arbete med studiehandledning på modersmål.

ALTERNATIV 1 Det finns rutiner för skolans arbete med kartläggning av elevens kunskaper och planering av undervisning samt rutiner för samverkan mellan ämneslärare och studiehandledare.

ALTERNATIV 2 De elever som behöver studiehandledning får det i de ämnen de behöver. Studiehandledning erbjuds före lektion, under lektion eller efter lektion beroende på elevens behov.

ALTERNATIV 3 Studiehandledning erbjuds i grupp i en språkverkstad eller studiestuga.

ALTERNATIV 4 Studiehandledning erbjuds som fjärrundervisning när det är möjligt enligt skollagens kriterier.⁵⁸

Innehåll

Språkinträdning ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. Undervisning i enbart dessa ämnen kan bedrivas under en kort inledande period. I övrigt ska språkinträdning utformas utifrån de bedömningar som görs av elevens kunskaper, och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnena. Språkinträdning får kombineras med kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare och motsvarande utbildning vid folkhögskola. Insatser för inkludering och även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen⁵⁹

Notera att betyg i svenska som andraspråk är ett behörighetskrav för nationella program. Sfi kan därför inte ersätta svenska som andraspråk, men vara ett komplement.

Innehållet på språkinträdning ska planeras utifrån den bedömning av elevens kunskaper och tidigare yrkeserfarenheter som gjorts vid utbildningens start och mot elevens mål med utbildningen.⁶⁰ Utbildningen ska baseras på en individuell bedömning av elevens förkunskaper och de kompletteringar som behövs för att eleven så snart som möjligt ska kunna delta i det ordinarie utbildningssystemet.⁶¹

58. 4a kap. gymnasieförordningen

59. 6 kap. 8 § gymnasieförordningen

60. 17 kap. 14 a § skollagen

61. Prop. 2009/10:165, s. 448

Det är viktigt att undervisning erbjuds i fler ämnen så att eleverna ges förutsättningar att snabbt komma vidare i sin utbildning och så att elevernas tidigare förvärvade ämneskunskaper kan utnyttjas. Detta bör finnas beskrivet i elevens individuella studieplan.⁶² Vidare bör det göras en kontinuerlig bedömning av elevens språk- och kunskapsutveckling, så att eleven och ämneslärare ser hur progressionen i elevens språkutveckling ser ut och så att vidare ämnesundervisning kan planeras. Exempel:

VAL 8 **Kombination av språkintröduktion med kommunal vuxen- utbildning i svenska för invandrare.**

ALTERNATIV 1 Språkintröduktion kombineras med kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid en folkhögskola så att eleven läser både svenska som andraspråk och sfi.

ALTERNATIV 2 Annat alternativ.

VAL 9 **Skolan organiserar språkintröduktion så att den omfattar grundskoleämnen.**

ALTERNATIV 1 Beroende på vad kartläggningen visar och elevens utbildningsmål erbjuder skolan de grundskoleämnen eleven behöver för att kunna gå vidare till ett nationellt program enligt utbildningsmål i elevens individuella studieplan.

ALTERNATIV 2 Beroende på vad kartläggningen visar och elevens utbildningsmål erbjuder skolan de grundskoleämnen eleven behöver för att ha möjlighet att ansöka till vuxenutbildning enligt utbildningsmål i elevens individuella studieplan.

ALTERNATIV 3 Beroende på vad kartläggningen visar och elevens utbildningsmål erbjuder skolan de grundskoleämnen eleven behöver för att kunna gå vidare till ett annat intröduktionsprogram alternativt direkt vidare till arbete enligt utbildningsmål i elevens individuella studieplan.

ALTERNATIV 4 Annat alternativ.

VAL 10 **Skolan organiserar språkintröduktion så att den även omfattar gymnasiekurser.**

ALTERNATIV 1 Beroende på vad kartläggningen visar och elevens utbildningsmål erbjuder skolan de gymnasiekurser som eleven behöver för att kunna nå målet med sin utbildning enligt den individuella studieplanen.

ALTERNATIV 2 Beroende på vad kartläggningen visar och elevens utbildningsmål erbjuder skolan hela eller delar av vissa gymnasiekurser inom programgemensamma ämnen tillhörande exempelvis bygg- och anläggningsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet och naturbruksprogrammet för att eleven ska kunna nå målen med utbildning enligt elevens individuella studieplan. Eleverna läser tillsammans med de elever som går de nationella programmen. Stöd erbjuds enligt de extra anpassningar och andra åtgärder som framgår i elevens individuella studieplan.

ALTERNATIV 3 Annat alternativ.

62. Prop. 2009/10:165, s. 447

VAL 11

Skolan har möjlighet att organisera språkintröduktion så att den omfattar insatser som är gynnsamma för elevens sociala inkludering och kunskapsutveckling.

ALTERNATIV 1 Skolan erbjuder följande insatser som är gynnsamma för elevens inkludering och kunskapsutveckling:

- Idrott.
- Simundervisning.
- Praktik som stöd i språkutveckling i svenska.
- Tillgång till stöd av studiehandledare, speciallärare, specialpedagog, elevcoach, kunskapsverkstad eller dylikt i enlighet med elevens individuella studieplan.
- Medverkan av frivilligorganisation som erbjuder stöd.
- Annat.

ALTERNATIV 2 Skolan erbjuder följande insatser som är gynnsamma för elevens inkludering och kunskapsutveckling:

- Följa en klass eller ett ämne på ett nationellt program som är i linje med elevens utbildningsmål.
- Entreprenöriellt lärande som till exempel UF (Ung Företagsamhet)
- Praktik som stöd i språkinläringen.

ALTERNATIV 3

- Annat

Inför elevens framtida val är det angeläget att eleven har fått en så god valkompetens som möjligt för att valen ska bli väl genomtänkta. Denna valkompetens kan utvecklas på olika sätt. Exempel:

VAL 12

Skolan har möjlighet att ge eleven en god valkompetens inför framtida val.

ALTERNATIV 1 Skolan ger eleven en god valkompetens inför framtida val genom att:

- Alla lärare som arbetar med elever på språkintröduktion gör tydliga kopplingar mellan lärandet i respektive ämne och ett framtida yrkesliv.
- Eleven har regelbunden kontakt med studie- och yrkesvägledare.
- Skolan organiserar besök på gymnasieskolans alla program.
- Studie- och yrkesvägledare följer upp elevens kartläggning och individuella studieplan i sitt arbete med att vägleda eleven inför fortsatta studier.
- Skolan organiserar studiebesök på ett antal arbetsplatser av olika slag.
- När eleven är klar på språkintröduktion finns en plan för fortsatt utbildning där eleven antingen erbjuds möjlighet till studier på nationellt program, annat introduktionsprogram eller kommunal vuxenutbildning.

ALTERNATIV 2 Skolan har en annan organisation för att ge eleven en god valkompetens inför framtida val.

Längd

Skollagen reglerar inte längden på programmet språkintröduktion. Istället är det elevens mål med utbildningen och huvudmannens plan för utbildning som är centrala i planeringen av både innehåll och längd.

Utbildningens längd beror alltså på varje elevs individuella förutsättningar och utbildningsmål, vilket kan innebära att eleverna behöver olika lång tid på programmet.

Nyanlända elevers parallella språk- och kunskapsutveckling

Planeringen av elevens utbildning ska utgå från elevens mål med utbildningen enligt elevens individuella studieplan. För nyanlända elever handlar det om att få syn på var eleven befinner sig i sin andraspråksutveckling, från nybörjarnivå till avancerad nivå, samt den fortsatta utvecklingen av skolämnen utifrån ålder, tidigare kunskaper och erfarenheter. Kunskapen om nyanlända elevers parallella språk- och kunskapsutveckling används som underlag för vidare planering av undervisning och utbildning. Exempel:

VAL 13 Uppföljning av elevens språk- och kunskapsutveckling.

ALTERNATIV 1 Skolan kartlägger och följer upp nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling med hjälp av Skolverkets material.

ALTERNATIV 2 Det finns rutiner för kartläggning och uppföljning. Dessa används som underlag för planering av undervisning och utbildning.

Uppföljning av elevens utbildning

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan där bland annat elevens mål med utbildningen ska finnas formulerat.⁶³ Det är skolans ansvar att varje elev som har avslutat ett introduktionsprogram har en plan för, och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller att eleven är redo att etablera sig på arbetsmarknaden.⁶⁴ Den individuella studieplanen ska följs upp och revideras vid behov. Detta är särskilt viktigt för elever som går gymnasieskolans introduktionsprogram då dessa program saknar egna examensmål.

Huvudmannen bör därför ha en uttalad förväntan på eleven och en plan för att följa upp dennes utbildning beroende på hur studierna utvecklas. I detta arbete har elevens mentor en central roll.

Huvudmannen ska fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning.⁶⁵ Skolverket erbjuder stödmaterial i kartläggning och bedömning av elevens språkutveckling.⁶⁶

Skolverkets bedömningsmaterial *Bygga svenska* (för årskurs 7–9 och gymnasieskolans introduktionsprogram) är ett bedömningsstöd för att fortlöpande bedöma elevens andraspråksutveckling, från nybörjarnivå till avancerad nivå. Exempel:

63. 17 kap. 7 § skollagen samt 1 kap 7 § gymnasieförordningen

64. Läroplanen för gymnasieskolan

65. 6 kap. 78 § gymnasieförordningen

66. Nationella skolutvecklingsprogram <https://www.skolverket.se/skolutveckling/nationella-skolutvecklingsprogram#h-Programbedomningochbetyg>

VAL 14 Skolan bedömer eleverns språk- och kunskapsutveckling.

ALTERNATIV 1 Elevens andraspråksutveckling, från nybörjarnivå till avancerad nivå, bedöms med hjälp av Skolverkets material Bygga svenska. Elevens kunskapsutveckling i de olika ämnena kartläggs med hjälp av stödmaterial från Skolverket. Elevernas kunskapsutveckling bedöms formativt utifrån elevens utgångsläge mot kunskapskraven i de ämnen eleven behöver för att kunna nå sina utbildningsmål.

ALTERNATIV 2 Elevens kunskapsutveckling av ämnes- och språkkunskaper bedöms formativt i förhållande till elevens utbildningsmål. Återkoppling till eleven sker kontinuerligt så att eleven och mentor känner till hur långt eller nära eleven befinner sig från kunskapskraven och vad som behöver utvecklas.

Platsen för utbildningen

Planen bör innehålla information om var utbildningen fysiskt förläggs. Exempel:

VAL 15 Platsen för utbildningen.

ALTERNATIV 1 Utbildningen förläggs till gymnasieskolan

Språkintröduktion

EXEMPEL 1

Behörighet

Språkintröduktion erbjuds ungdomar som nyligen har kommit till Sverige och inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram och som behöver en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket för att kunna gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.

Syftet

Syftet med språkintröduktion är att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilket gör det möjligt för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.

Före utbildningsstart

Rutiner för övergångar från tidigare skolor finns. I rutinerna efterfrågas information om tidigare bedömningar av elevens språk- och kunskapsutveckling, samt övrig information av betydelse för vidare planering av elevens utbildning. Sekretessbelagda uppgifter hanteras enligt interna rutiner.

Rutiner för bedömning av elevens kunskaper finns. Om möjligt genomförs bedömningen på elevens starkaste språk. Informationen används som underlag för elevens individuella studieplan där elevens mål med utbildningen framgår samt för planering av utbildning. Till exempel om en elev inte är simkunnig kan hon eller han delta i simundervisning.

Struktur och upplägg

Språkintröduktion är en start för nyanlända ungdomar som behöver en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket. Elever som är på väg i språket enligt steg 2 Bygga svenska kan gå direkt vidare till annat introduktionsprogram. Hänsyn tas till elevens förutsättningar och utbildningsmål. Extra anpassningar erbjuds.

Rektor utser mentorer till eleverna på språkintröduktion. Rutiner för mentorernas arbete med elevernas hela skolsituation finns. Mentorn har regelbundet samtal med eleven beroende på behov. Vid vissa av dessa samtal deltar studie- och yrkesvägledaren. Under samtalet tittar mentor och eleven tillsammans på om utbildningen leder mot elevens utbildningsmål, eller om den individuella studieplanen behöver revideras.

Utbildningens innehåll

Inledningsvis får elever som behöver det en period med nybörjarsvenska för att underlätta fortsatt kunskapsutveckling samt underlätta kommunikation med jämnåriga. Skolan arbetar aktivt i ämnesundervisningen för att skapa mötesplatser utifrån elevernas intressen.

Utbildningen på språkintröduktion omfattar grundskoleämnet svenska som andraspråk, andra grundskoleämnen samt eventuella gymnasiekurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning enligt elevens individuella studieplan.

Eleven erbjuds möjlighet till praktik och/eller APL med hjälp av språklig stöttning.

Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet att läsa hela eller delar av vissa gymnasiekurser som hör till bygg- och anläggningsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet och naturbruksprogrammet. Extra anpassningar används som redskap för att stötta eleven i sin parallella språk- och kunskapsutveckling. För att underlätta övergångar till nationellt program ges lärare från dessa program möjlighet att undervisa elever på språkintrödn.

Utbildningens längd

Längden på utbildningen planeras utifrån vad eleven behöver för att bäst nå sina utbildningsmål och kunna göra strategiska val för att nå dit. Rutiner finns för planeringsmöten inför fortsatt utbildning inom och mellan skolformer. Studie- och yrkesvägledare deltar.

Nyanlända elevers parallella språk- och kunskapsutveckling

Elevens andraspråksutveckling från nybörjarnivå till avancerad nivå följs upp och dokumenteras med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd Bygga svenska.

Alla undervisande lärare har fått kunskaper i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Formativ bedömning tillämpas och rektorerna leder arbetet i det kollegiala lärandet.

Skolan erbjuder studiehandledning på olika språk. Arbetet med studiehandledningen samverkas mellan ämneslärare – elev – och studiehandledare och följs upp.

Uppföljning av elevens utbildning

Elevens parallella språk- och kunskapsutveckling innan godkända betyg följs regelbundet upp och används som underlag vid eventuell revidering av elevens individuella studieplan.

Skolprofessionens kunskaper om eleven tillvaratas genom dialog och samverkan mellan skolchef – rektor – lärare. Det för att utveckla utbildningen och fler elever ska kunna nå målen med sin utbildning.

Platsen för utbildningen

Utbildningen förläggs till gymnasieskolan ...

Språkintroduktion

EXEMPEL 2

Behörighet

Språkintroduktion står öppen för nyanlända ungdomar samt ungdomar från gymnasiesärskolan som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram.

Syftet

Syftet med språkintroduktion är att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilket gör det möjligt för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.

Före utbildningsstart

Rutiner för övergångar från tidigare skolor finns. I rutinerna efterfrågas information om tidigare bedömningar av elevens språk- och kunskapsutveckling, samt övrig information av betydelse för vidare planering av elevens utbildning. Sekretessbelagda uppgifter hanteras enligt interna rutiner.

Rutiner för bedömning av elevens kunskaper finns. Om möjligt genomförs bedömningen på elevens starkaste språk. Informationen används som underlag för elevens individuella studieplan där elevens mål med utbildningen framgår samt för planering av undervisning.

Struktur och upplägg

Mentorn har samtal med eleven utifrån behov. Det kan till exempel vara när andra lärare signalerar att eleven har hög frånvaro, eller signalerar att det sker en god utveckling och den individuella studieplanen behöver revideras. Vid vissa av dessa samtal deltar studie- och yrkesvägledaren. Under samtalet tittar mentor och eleven tillsammans på om utbildningen leder mot elevens utbildningsmål, eller om den individuella studieplanen behöver revideras.

Mentorn har utvecklingssamtal med varje elev fyra gånger per läsår och då diskuteras den individuella studieplanen. Dessutom har mentorn ett kortare samtal med eleven varje vecka.

Det finns rutiner för övergång inom och mellan skolformer.

Utbildningens innehåll

Utbildningen på språkintroduktion omfattar grundskoleämnet svenska som andraspråk, andra grundskoleämnen samt eventuella kurser i gymnasieämnen som eleven behöver för sin fortsatta utbildning enligt elevens individuella studieplan. Beroende på elevens utbildningsmål erbjuds elever på språkintroduktion till exempel undervisning i NO och SO med start på grundläggande nivå för de som inte har läst ämnena tidigare. Beroende på elevens språkkunskaper och förutsättningar erbjuds eleven möjlighet att läsa exempelvis gymnasieämnena matematik, moderna språk, modersmål och engelska.

Eleven på språkintroduktion erbjuds studie- och yrkesvägledning i ett brett perspektiv. Alla lärare som arbetar med elever på språkintroduktion gör tydliga kopplingar mellan lärandet och kunskaperna i respektive ämne till ett framtida

yrkeshögskolor. Som ett led i arbetet görs studiebesök på gymnasieskolans alla nationella program och på arbetsplatser av olika slag. Studie- och yrkesvägledaren följer upp elevens individuella studieplan i sitt arbete att vägleda eleven inför fortsatta studier. Huvudmannen har en systematisk plan för att följa upp elevens utbildning.

När eleven är klar på språkintröduktion erbjuds eleven möjlighet till studier på nationellt program, annat intröduktionsprogram, eller att ansöka till kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola.

Utbildningens längd

Längden på utbildningen bestäms utifrån elevens mål med utbildningen som framgår i elevens individuella studieplan. Elevens individuella studieplan revideras årligen utifrån professionens bedömning vad gäller längden på utbildningen.

Nyanlända elevers parallella språk- och kunskapsutveckling

Elevens andraspråksutveckling från nybörjarnivå till avancerad nivå följs upp och dokumenteras med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd Bygga svenska.

Skolan erbjuder studiehandledning på olika språk. Studiehandledningen erbjuds i första hand integrerat i undervisningen. Rutiner för planering för arbete med studiehandledningen finns och följs upp.

Uppföljning av elevens utbildning

Elevens parallella språk- och kunskapsutveckling innan godkända betyg följs regelbundet upp och används som underlag vid eventuell revidering av elevens individuella studieplan.

Skolprofessionens kunskaper om elevgruppen tillvaratas genom dialog och samverkan mellan skolchef- rektor - lärare. Det för att utveckla utbildningen och fler elever ska kunna nå målen med sin utbildning.

Platsen för utbildningen

Utbildningen förläggs till gymnasieskolan...

Skolverket